

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ  
ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ  
ВИКЛАДАННЯ  
ГУМАНІТАРНИХ  
ДИСЦИПЛІН**

Збірник  
наукових праць

**2018**

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ  
ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ  
ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

*Збірник наукових праць*

**Наукові записки  
Рівненського державного гуманітарного університету**

**Заснований в 2009 році**

**Рівне – 2018**

**ББК 81.2**  
**А - 43**  
**УДК: 81. 243**

**Актуальні проблеми філології та методики викладання гуманітарних дисциплін:** Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. — Рівне: РДГУ, 2018. — 172 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем викладання іноземної мови, філології, теоретико-методологічних, культурологічних, літературознавчих, мовознавчих проблем спілкування.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

#### **РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:**

**Головний редактор:**

**Совтис Наталія Миколаївна** — доктор філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Заступник головного редактора:**

**Мороз Людмила Володимирівна** — кандидат філологічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

#### **ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:**

**Деменчук Олег Володимирович** — доктор філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Івашкевич Едуард Зенонович** — доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Малафійк Іван Васильович** — доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Михальчук Наталія Олександрівна** — доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Павелків Роман Володимирович** — доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Петренко Оксана Борисівна** — доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Сайчук Руслана Леонідівна** — доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Сіранчук Наталія Миколаївна** — доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Бісовецька Людмила Андріївна** — кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Кучма Тетяна Валерівна** — кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Лук'яник Людмила Василівна** — кандидат педагогічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Ніколайчук Галина Іванівна** — кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Постоловський Руслан Михайлович** — кандидат історичних наук, професор, член-кореспондент Міжнародної слов'янської академії наук, ректор (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Романюк Світлана Константинівна** — кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Терещенко Тетяна Вікторівна** — кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Ясногурська Людмила Михайлівна** — кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 10 від 27.11.2018 р.).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Пластова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 09 — 03.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2018

УДК 373.3.091.33:[373.3.091.32:811.111]

С.К. РОМАНЮК, Н.Ю. ПРОЦЕНКО

**ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ**

*У статті розглядається питання ефективності використання інтерактивних методів на уроках англійської мови. Зокрема досліджується актуальність і практична цінність інтерактивних методів у процесі формування комунікативної компетенції учнів на уроках англійської мови – на початку, в основній частині та рефлексії; основних принципів інтерактивного навчання писемного мовлення – активності, розвитку особистості, інтегративному взаємозв'язку; акцентується увага на проблеми, які можуть виникнути під час використання інтерактивних технологій. Уточнено зміст понять «метод» і «метод навчання». Значна увага приділяється розгляду методичних принципів, притаманних тільки навчанню іноземної мови.*

**Ключові слова:** інтерактивне навчання, метод, методи навчання, інтерактивні методи, прийоми, технології, форми, інтерактивне навчання писемного мовлення, взаємодія, іноземна мова.

**Постановка проблеми:** Сучасний стан міжнародних зв'язків України, вихід її до Європейського та світового простору зумовлюють розглядати іноземну мову як важливий засіб міжкультурного спілкування. У світовій освітній практиці провідними є діяльнісний, особистісно орієнтований та компетентнісний підходи, тому важливим стає не наявність у дитини певного багажу знань, особистих якостей та здібностей, а й здатність застосовувати ті чи інші компетентності в житті.

Головною метою навчання іноземної мови в сучасній школі є розвиток особистості школяра, здатного використовувати іноземну мову як засіб спілкування в діалозі культур.

У наш час існує чимало методів і технологій викладання англійської мови – як традиційних, так і новітніх. Необхідною умовою вибору того чи іншого методу навчання, що підходить і вчителю, і учням, є знання інноваційних технологій навчання. Основне завдання сучасного вчителя – вибрати методи і форми організації навчальної діяльності учнів, що найкраще відповідають рівню розвитку кожного учня.

Знання іноземної мови – це запорука вдалого кар'єри та професійного росту, а тому ознайомити учнів з особливостями міжкультурного спілкування повинна саме школа.

**Мета статті:** Науковцями-практиками зроблено багато в області дослідження ефективності інтерактивних методів у методиці викладання іноземних мов, та все ж тема потребує дослідження, особливо в сфері практичного застосування.

**Виклад основного матеріалу:** Процес оволодіння учнями іноземною мовою, на відміну від оволодіння рідною, цілеспрямований, оскільки вчитель самостійно вибудовує його за навчальним планом та реалізує під час спілкування на уроках. Навчати учнів спілкуватися іноземною мовою необхідно з перших уроків, коли у школярів ще не накопичений запас мовних засобів.

Основною метою навчання іноземної мови є формування в учнів комунікативної компетенції, яка передбачає вміння використовувати іноземну мову як засіб спілкування у різноманітних сферах життя.

Сьогодні у шкільну практику активно впроваджуються інтерактивні технології, які ефективно сприяють засвоєнню матеріалу, оскільки впливають на свідомість учня, на його почуття та волю, формують творчу особистість, що здатна доцільно й ефективно застосовувати набуті знання, уміння й навички у практичній діяльності в будь-якій сфері суспільного життя. Для успішного виконання завдань, що стоять перед сучасною школою, важливо створити ситуацію, за якої вчитель і учень стануть повноправними суб'єктами системи освіти, а основою навчання буде рівноправний діалог між тими, хто навчає, і тими, хто навчається [4, с.28].

У зв'язку з цим, підвищення ефективності навчання безпосередньо залежить від доцільності використання різноманітних, найбільш адекватних навчальній темі методів навчання, а також від активізації всього навчального процесу.

На уроках англійської мови варто використовувати методи, що стимулюють учнів до творчої, продуктивної праці, викликають прагнення до активних дій, спілкування і висловлювання власних думок англійською мовою. Означеним вимогам найкраще відповідають саме інтерактивні методи навчання.

Низка вчених визначають інтерактивне навчання як одну з форм діалогового навчання: інтерактивність (від англ. interaction – взаємодія) – означає здатність взаємодіяти чи знаходитись у режимі бесіди, діалогу з чим-небудь (наприклад, комп'ютером) або ким-небудь (людиною).

Суть інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умов постійної, активної взаємодії всіх учнів; це – співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове навчання в співпраці) [5, с. 5], де і учень, і вчитель є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання, розуміють, що вони роблять, рефлексують з приводу того, що вони знають, вміють і здійснюють. Інтерактивне навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне вирішення проблеми на основі аналізу обставин та відповідної ситуації. Воно ефективно сприяє формуванню навичок і вмінь, виробленню цінностей, створенню атмосфери співпраці, взаємодії, дає змогу вчителю стати лідером колективу.

Важливий внесок у розробку та впровадження інтерактивних методів зробили німецькі вчені ще на початку 90-х років – Арнольд Р., Шелтен А., Швейтцер И., Стус Ф., Вейдиг І. Аналіз наукових джерел з досліджуваного питання свідчить про те, що головна увага приділяється взаємодії учасників інтерактивного

спілкування.

Проблемам застосування в навчальному процесі інтерактивних методик присвячені роботи О. Пометун, Л. Пироженко, Г. Сиротенко та ін.

Мета інтерактивного навчання – створити комфортні умови навчання, за яких учень відчуває успішність, свою інтерактивну досконалість, що робить продуктивним сам освітній процес.

Інтерактивність у навчанні можна пояснити як здатність до взаємодії, навчання у режимі бесіди, діалогу, дії. Отже, інтерактивним можна назвати метод, в якому той, хто навчається, є учасником. Учень не виступає лише слухачем, спостерігачем, а бере активну участь у тому, що відбувається на уроці [2, с.6].

За такої форми організації процесу навчання школярі стають його повноправними учасниками. Функція вчителя полягає, в основному, у стимулюванні їх до самостійної діяльності, пошуку шляхів досягнення визначених цілей. На інтерактивних уроках активність учнів є пріоритетною, а завдання вчителя полягає у створенні ефективних дидактичних і методичних умов для виявлення їхньої ініціативи.

Інтерактивна форма навчальної роботи співвідноситься із комунікативно-діяльнісним підходом до оволодіння іноземною мовою, який домінує у практиці сучасної школи. Відповідно до концепції навчання іноземної мови передбачається соціальна взаємодія учнів як міжособистісна комунікація, важливою характеристикою якої є здатність одного зі співрозмовників приймати роль іншого як партнера у спілкуванні і відповідно інтерпретувати ситуацію, визначаючи власні дії. У практиці навчання іноземних мов інтерактивне навчання можна асоціювати з розвитком критичного мислення як конструктивної інтелектуальної діяльності школярів під час організації та здійснення мовленнєвої взаємодії.

Інтерактивне навчання є одним із сучасних напрямів активної взаємодії, у процесі якої учень вступає в діалог з учителем або іншими учнями, бере активну участь у пізнавальному процесі, виконуючи творчі, пошукові, проблемні завдання у парі або групі. Джерелом активності учня є:

- ✓ його мотиви і потреби; навчальне середовище, в якому він перебуває;
- ✓ особистість учителя;
- ✓ рівень навченості учнів як партнерів у спілкуванні;
- ✓ засоби діяльності;
- ✓ форми мовленнєвої та соціальної взаємодії, що використовуються у навчанні.

Процес оволодіння учнями іноземною мовою, на відміну від оволодіння рідною, цілеспрямований, оскільки вчитель самостійно вибудовує його за навчальним планом та реалізує під час спілкування на уроках. Навчати учнів спілкуватися іноземною мовою необхідно з перших уроків, коли у школярів ще не накопичений запас мовних засобів.

На уроках англійської мови варто використовувати методи, що стимулюють учнів до творчої, продуктивної праці, викликають прагнення до активних дій, спілкування і висловлювання власних думок англійською мовою. Означеним вимогам найкраще відповідають саме інтерактивні методи навчання, які можна розглядати як творчі види діяльності, що дозволяють створювати ситуації мовленнєвої взаємодії, сприяють удосконаленню комунікативного досвіду учнів. Творчі комунікативні завдання можуть виконуватись у різних формах, зокрема індивідуально та колективно (парна, групова робота). Найбільш повно це виявляється під час проведення рольових тематичних ігор, проектної роботи, у процесі вирішення навчальних мовленнєвих ситуацій, змістом яких передбачається монологічне, діалогічне й полілогічне спілкування учасників навчального процесу. Види діяльності, що активно впроваджуються у процес навчання іноземних мов сучасної середньої школи, переконливо свідчать про наявність тенденцій до використання розвиваючого навчання, переорієнтації його видів з предметного на процесуальний і мотиваційний аспекти.

На кожному з етапів уроку ефективними інтерактивними технологіями навчання, що сприяють формуванню комунікативної компетенції учнів, є робота в парах, трійках, змінювані трійки, «карусель», «акваріум», «велике коло», «мікрофон», незакінчені речення, «мозковий штурм», аналіз проблеми, «мозаїка», коло ідей, розігрування ситуації в ролях (рольова гра, імітація), дискусія, ток-шоу тощо.

Використання на уроці запропонованих інтерактивних технологій сприятиме: ефективному повторенню вивченої лексики, поповненню словникового запасу; глибокому засвоєнню навичок правильної артикуляції; розвитку уваги, пам'яті, мислення; формуванню вмінь працювати в парах, групах тощо

У ході навчання писемного мовлення інтерактивні форми роботи застосовують у поодиноких випадках. Інтерактивне навчання писемного мовлення у середній школі повинно формувати і розвивати уміння обговорення, аналізу, взаємоперевірки і взаємооцінювання. Аналіз творів свідчить, що учні зазвичай будують зв'язні висловлювання, спираючись на мовний досвід, а не на знання про побудову тексту, і тому не вміють упорядкувати текст у відповідності до структурно-сміслових і комунікативних особливостей, не роблять вступу, своєрідного фонового компоненту тексту, або пишуть занадто довгий вступ, кінцівку зв'язного висловлювання не співвідносять із його початком.

Інтерактивне навчання писемного мовлення – це організація спільної групової і самостійної навчальної діяльності учнів, яка спрямована на розвиток індивідуального писемного мовлення учнів, виконання ними у процесі активного взаємонавчання різних соціальних ролей (автора, читача-редактора, учня, вчителя). Учень при самостійному поетапному написанні творчої роботи (від розробки ідей до написання кінцевого варіанта тексту), читаючи, аналізуючи та корегуючи як власні, так і чужі тексти, розширює свій мовленнєвий досвід. Таке навчання дозволяє організувати спілкування і взаємодію партнерів, спрямовані на спільне розв'язання

завдань проблемного характеру.

Таким чином, основним завданням навчання писемного мовлення в школі є розвиток практичних навичок і вмінь, що дозволяють ефективно створювати письмові висловлювання необхідного обсягу і формату, відповідно до заданих параметрів, а також аналізувати й коригувати написаний текст для максимального його удосконалення.

Методика організації інтерактивного навчання писемного мовлення керується основними принципами навчання англійської мови:

а) активність – усі учні залучені до участі у кожному етапі навчання писемного мовлення та відповідають за розвиток своїх умінь. Використання інтерактивних методів навчання при цьому передбачає активну взаємодію між учнями, взаємодопомогу і участь у груповій роботі, що дозволяє зменшити кількість помилок при написанні тексту;

б) розвиток особистості – учні мають усі умови для особистісного розвитку, пізнавальної активності і творчої самостійності, набувають найважливіших соціальних навичок;

в) інтегративний взаємозв'язок розвитку писемного мовлення з іншими видами мовленнєвої діяльності: аудіюванням, читанням і усним мовленням.

Інтерактивне навчання максимально сприяє досягненню однієї з основних цілей навчання англійської мови в середній школі – розвитку вмінь висловлювати думки англійською мовою як в усній, так і письмовій формі.

Необхідно зауважити, що при інтерактивному навчанні писемного мовлення відбувається і вдосконалення вмінь читання: читання написаної творчої роботи вголос у групі для подальшого її обговорення, читання тексту про себе для само- і взаєморедагування. При цьому удосконалюються уміння сприймати, осмислювати й розуміти мовлення співрозмовників.

У ході інтерактивного навчання першочергово вирішується проблема не лише корегування, але й застереження від помилок. Пропонуючи учням вправи на виявлення помилок, їх коригування, аналіз і обговорення у ході інтерактивної роботи, а також організовуючи взаємоперевірку письмових робіт учнями, створюються умови для максимального запобігання помилок в усному мовленні учнів.

Ефективним засобом стимулювання учнів до додаткового читання є практика опрацювання текстів, які учні пишуть самостійно. Цей вид роботи є ефективним засобом повторення вивчених структур, застосування вивченої лексики в усному чи писемному мовленні.

**Висновки:** Слід зазначити, що інтерактивні технології навчання включають в себе чітко спланований, очікуваний результат навчання, окремі інтерактивні методи і прийоми, що стимулюють процес пізнання, та розумові й навчальні умови та процедури, за допомогою яких досягають запланованих результатів.

Інтерактивні та проєктні технології навчання допомагають мені як вчителю не тільки розвивати в учнів мовленнєві навички і вміння, а й формувати в них інтелектуальні та мовленнєві здібності.

Значну увагу приділяю розвитку культури спілкування, збагачуючи уявлення учнів про країни, мова яких вивчається, поглиблюючи їхні лінгвокраїнознавчі знання. При цьому проводжу активну діяльність, спрямовану на виховання позитивного ставлення до чужої мови, культури, відбувається постійне порівняння елементів культури й побуту своєї країни і країн, мовою яких учні оволодівають. Формується поняття про роль мови як елемента культури народу і про потребу користування нею як важливим засобом міжкультурного спілкування.

Інтерактивні методи не повинні стати самоціллю – вони мають бути засобом для створення комфортної атмосфери, яка дасть змогу реалізувати особистісно-орієнтований підхід у навчанні.

#### ЛІТЕРАТУРА

1. Волкова В. Інноваційні технології навчання від А до Я / В. Волкова. – К. : Шкільний світ, 2011. – С. 96
2. Коваленко О. Концептуальні зміни у викладанні іноземних мов у контексті трансформації іншомовної освіти / О. Коваленко // Іноземні мови в навчальних закладах. – Педагогічна преса, 2003. – С. 4-10
3. Комунікативні методи та матеріал для викладання англійської мови; перекл. з англ. мови та адаптація Л. В. Биркун. – Oxford University Press, 1998. – С. 20-48
4. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід / О. Пометун, Л. Пироженко. – К., 2002. – С. 135
5. Шевченко Є. Використання інтерактивних технологій для розвитку пізнавального інтересу на уроках англійської мови / Є. Шевченко // Англійська мова та література. – 2005. – № 24. – С. 4-6

*The article discusses the effectiveness of using interactive technologies on English lessons. In particular considerable the relevance and practical value the interactive methods in the process of students' communicative competence formation at the different stages of an English lesson that's introduction, developments and conclusion (reflection); basic principles of interactive techniques of teaching writing that's active cooperation, personal development and its integrative connection with reading, listening and speaking; problems that can arise when using these methods. The meaning of such notions as "method" and "teaching method" has been specified. Great attention is paid to the methodological principles which can be achieved only in the process of teaching foreign languages.*

**Key words:** interactive teaching, method, teaching methods, interactive methods, techniques, forms,

*communicative competence, interactive methods of teaching writing, interaction, foreign language.*

УДК [373.2.015.31:17.022.1]:811.111(07)

О.І. ШАДЮК, Т.А. МУСІЙЧУК

### ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ДУХОВНО-МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

*У статті розглядаються педагогічні умови духовно-морального виховання дітей дошкільного віку на заняттях з англійської мови, визначені можливості дошкільників під час вивчення англійської мови.*

**Ключові слова:** англійська мова, духовність, моральність, цінності, умова.

**Постановка проблеми.** Проблема духовного виховання була й лишається в житті суспільства надзвичайно важливою, а в наш непростий час вона набуває гостроти. Слід зауважити, що основи духовності й моралі закладаються в дитинстві, і добре, і зле в душі людини закладаються у перші роки її життя, а все що відбувається з нею пізніше, лише коригує результати закладеного [1].

Основи духовності й моралі є важливою складовою де відбуваються становлення особистості, формування її духовно-моральної культури, тому необхідною умовою є вивчення духовно-моральних якостей на заняттях, зокрема з англійської мови в умовах сучасного ЗДО.

У процесі вивчення іноземної мови зачіпаються і обговорюються проблеми, які дозволяють співвіднести свої думки до нових норм суспільної моралі. На заняттях англійської мови є можливість формувати світогляд дитини, оскільки іноземна мова, крім області конкретних лінгвістичних знань, торкається питань іншої культури, міжособистісних відносин, поведінки в тій чи іншій життєвій ситуації. Серед тем, які обговорюються на заняттях є багато таких, де піднімаються проблеми толерантності, добродійності, гендерної рівності, проблеми сучасної сім'ї, проблеми злиднів і багатства [2].

Засади духовно-морального виховання складають моральні цінності й переконання, до яких відносяться усталені в суспільстві уявлення про справедливість, чесність, ввічливість, чуйність, про норми та принципи людської життєдіяльності [4].

**Аналіз досліджень.** Проблема розвитку духовності в дошкільній педагогіці не нова. Першим над нею глибоко замислився німецький педагог Фрідріх Фребель ще у XIX столітті. Потім цьому питанню приділяли увагу такі педагоги як: Л. Артемова, Ш. Амонашвілі, І. Бех, Р. Буре, Н. Виноградова, Р. Жуковська, В. Котирло, О. Кононко, С.Козлова, Т. Маркова, Д. Менджерницька, В. Нечаєва, Т. Поніманська, С. Русова та ін.

Основні погляди на проблему духовно-морального виховання дітей було порушено у працях видатних вітчизняних учених: І. Беха, А. Богуш, Г. Виноградова, Г. Волкова, Н. Гавриш, О. Запорожець, О. Кисельової, В. Ліщука, Г. Леушиної, Н. Лубенець, А. Макаренка, С. Русової, Т. Садової, Г. Сковороди, М. Стельмаховича, В. Сухомлинського, А. Усової, К. Ушинського, Н. Химича та ін. [3].

Проблему періодизації сенситивності до засвоєння іноземних мов дітей дошкільного віку розглядали Н. Імідадзе, Р. Пенфілд; вивченням мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку займалися А. Богуш, Н. Гавриш, К. Крутій, Л. Калмикова; М. Лісіна та А. Маркова, досліджували комунікативний підхід до розвитку мовлення дітей дошкільного віку; Д. Ельконін та М. Лісіна займалися вивченням процесу формування навичок іншомовного спілкування, як різновиду мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку; Є. Негневицька досліджувала психологічні засади організації навчання іноземної мови у закладах дошкільної освіти.

**Мета статті** – виокремити педагогічні умови духовно-морального виховання дітей дошкільного віку на заняттях з англійської мови.

**Виклад основного матеріалу.** Мова – скарбниця культури етносу, у ньому зображений весь пізнавальний досвід народу, його морально-етичні, соціокультурні, художньо-естетичні, виховні ідеали. Процес навчання сучасних дітей іноземних мов містить унікальний педагогічний потенціал духовно-морального, ідейно-політичного, естетичного, трудового виховання підростаючого покоління.

Якщо звернутися до досвіду видатних мислителів педагогів, то вони віддають першорядне значенням духовності через культуру своєї і чужої мов [1].

Першочерговим завданням занять з англійської мови в ЗДО є прилучення дошкільників до універсальних глобальних цінностей, формування вміння спілкуватися з представниками інших культур.

На сьогоднішній день англійська мова – це не просто цікаве заняття, а важливий засіб для діалогу культур. Поступово англійська мова стає інструментом міжнародного спілкування і загальнолюдського єднання.

На думку В. Сухомлинського: «Мова – духовне багатство народу», «Скільки мов я знаю, стільки разів я людина». Тому можна тільки позитивно розглядати виховання духовності саме на заняттях з іноземної мови в умовах сучасних ЗДО. Адже цілком навчання іноземних мов повинні виступати, практичні знання, навички та вміння, а змістом виступає культура, під якої розуміються особистісно засвоєні у діяльності духовні цінності, простір, у якому відбувається процес соціалізації особистості [2].

Напрошується питання, за яких умов виховувати духовно-моральну дитину дошкільного віку саме на заняттях з англійської мови. На наш погляд, є кілька шляхів залучення дітей на уроках англійської мови до духовності та моральності.

## ЗМІСТ

|                                                                                                                                                                                            |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Ясногурська Л.М., Погонюк Н.А.</b> Класифікація українських та англійських фразеологізмів із концептом «Щастя – Нешастя» .....                                                          | 3   |
| <b>Ясногурська Л.М.</b> Структурно-семантичні особливості репрезентації концепту «Love» в сучасній англійській мові.....                                                                   | 7   |
| <b>Мороз Л.В., Мороз Н.М.</b> Концептуалізація «Ненависті» в українській та американській мовних свідомостях.....                                                                          | 13  |
| <b>Ясногурська Л.М.</b> «Кохання» як лінгвокультурний концепт в сучасній англійській мові.....                                                                                             | 18  |
| <b>Мороз Л.В.</b> До питання художньої об'єктивації рольової лірики.....                                                                                                                   | 22  |
| <b>Мороз Л.В.</b> Теоретичні аспекти рольової лірики .....                                                                                                                                 | 23  |
| <b>Романюк С.К., Захожа А.Ю.</b> Вивчення англійської мови в рамках нової української школи.....                                                                                           | 26  |
| <b>Дуброва А.С., Чернобай І.А.</b> Теоретичні основи професійної компетентності майбутніх вихователів з правом навчання англійської мови дітей дошкільного віку: акмеологічний підхід..... | 29  |
| <b>Данілова Н.Р., Миронець І.В.</b> Особливості вивчення англійської мови у закладах дошкільної освіти... ..                                                                               | 31  |
| <b>Мороз Л.В., Деркач Т.В.</b> Початковий етап вивчення німецької мови в умовах нової української школи: компетентнісний підхід.....                                                       | 33  |
| <b>Василькевич С.С., Денейчук М.О.</b> Особливості інклюзивного навчання в країнах Європи та України... ..                                                                                 | 35  |
| <b>Павелків К.М., Господариско А.А.</b> Сучасні методи навчання дітей дошкільного віку іншомовного спілкування .....                                                                       | 37  |
| <b>Ясногурська Л.М., Шеремет М.С.</b> Важливість вивчення англійської мови дітьми дошкільного віку.....                                                                                    | 41  |
| <b>Лук'яник Л.В., Ткачик А.Ф.</b> Народознавчий підхід у навчанні та вихованні учнів початкових класів на уроках читання .....                                                             | 43  |
| <b>Іванова Л.І., Ткач Т.В.</b> Реалізація літературознавчого принципу на уроках літературного читання .....                                                                                | 45  |
| <b>Лук'яник Л.В., Чуприк А.В.</b> Теоретико-практичні основи формування діалогової компетенції учнів початкових класів .....                                                               | 48  |
| <b>Павелків К.М., Сахарчук І.В.</b> Особливості вивчення іноземної мови дітьми дошкільного віку.....                                                                                       | 50  |
| <b>Юркевич Ж.В.</b> Використання прислів'їв і приказок на уроках англійської мови у школі.....                                                                                             | 53  |
| <b>Павелків К.М., Лавренюк В.М.</b> Актуальність вивчення англійської мови дітьми дошкільного віку.....                                                                                    | 57  |
| <b>Іванова Л.І., Захожа А.Ю.</b> Робота з дитячою книгою в умовах організації освітнього простору нової української школи .....                                                            | 60  |
| <b>Ковалюк В.В., Антонюк О.В.</b> Специфіка використання евристичних методів навчання молодших школярів у процесі вивчення англійської мови .....                                          | 63  |
| <b>Лук'яник Л.В., Тукурєва Т.В.</b> Інтегроване навчання у змісті початкової освіти .....                                                                                                  | 65  |
| <b>Ткачук О.С., Нечипорчук В.І.</b> Інтеграція навчальної діяльності на уроках образотворчого мистецтва в початкових класах .....                                                          | 67  |
| <b>Романюк С.К., Хаєцька О.В.</b> Інноваційні технології у вивченні англійської мови у початковій школі .....                                                                              | 71  |
| <b>Ясногурська Л.М., Ничипорук М.А.</b> Впровадження гри у процесі навчання іншомовної лексики у початковій школі .....                                                                    | 74  |
| <b>Іванова Л.І., Хаєцька О.В.</b> Особливості організації педагогічного керівництва формуванням самостійного читача у системі класного та позакласного читання .....                       | 77  |
| <b>Данілова Н.Р., Губеня А.О.</b> Вплив дидактичних ігор з англійської мови на розвиток інтелекту дошкільників .....                                                                       | 81  |
| <b>Романюк С.К., Долід Т.Г.</b> Використання lego-технології під час уроків англійської мови в освітньому просторі початкової школи.....                                                   | 85  |
| <b>Романюк С.К., Басюк Ю.С.</b> Використання комп'ютерних ігор для вивчення англійської мови в ЗДО ... ..                                                                                  | 87  |
| <b>Ковалюк В.В., Жовнір А.О.</b> Використання ігрового методу на заняттях англійської мови у закладі дошкільної освіти .....                                                               | 90  |
| <b>Мороз Л.В., Мулик Д.В.</b> Методи навчання дітей дошкільного віку іноземної мови .....                                                                                                  | 92  |
| <b>Романюк С.К., Кирушок В.А.</b> Казка та її роль на уроках англійської мови в початкових класах .....                                                                                    | 97  |
| <b>Іванова Л.І., Шевчук М.М.</b> Дидактична гра як дієвий метод організації літературознавчої діяльності молодших школярів на уроках літературного читання .....                           | 99  |
| <b>Ясногурська Л.М., Гачкевич О.В.</b> Кейс-метод на заняттях з іноземної мови за професійним спрямуванням у процесі навчання студентів немовних спеціальностей у ВНЗ .....                | 102 |
| <b>Іванова Л.І., Крук Н.В.</b> Особливості природознавчого компонента у змісті чинних навчальних програм .....                                                                             | 104 |
| <b>Павелків К.М., Самчук О.Л.</b> Розвиток мовленнєвої англомовної активності дітей дошкільного віку засобами гри .....                                                                    | 107 |

|                                                                                                                                                        |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <i>Лук'яник Л.В., Кардач А.П.</i> Теоретичні основи опрацювання народознавчих текстів на уроках читання .....                                          | 111 |
| <i>Ясногурська Л.М., Кондюк І.Р.</i> Використання музики на заняттях з англійської мови в закладах дошкільної освіти .....                             | 113 |
| <i>Ковалюк В.В., Почтарук О.О.</i> Значення сюжетно-рольової гри на заняттях з іноземної мови .....                                                    | 116 |
| <i>Ясногурська Л.М., Кононюк В.В.</i> Аббревіатури сучасної англійської мови як складова молодіжного інтернет-сленгу .....                             | 118 |
| <i>Лук'яник Л.В., Бармак А.М.</i> Виразне читання як навчально-методична проблема .....                                                                | 120 |
| <i>Трофімчук В.М., Дмитроца М.Г.</i> Засоби навчання іноземних мов у початкової школі .....                                                            | 122 |
| <i>Дуброва А.С., Котирло М.М.</i> Дистанційне навчання англійської мови студентів педагогічних спеціальностей закладів вищої освіти .....              | 125 |
| <i>Денисюк Л.В., Ливицький Б.О.</i> Особливості вивчення англійської мови дітьми дошкільного віку з мовленнєвими порушеннями .....                     | 129 |
| <i>Романюк С.К., Проценко Н.Ю.</i> Використання інтерактивних методів навчання на уроках англійської мови .....                                        | 132 |
| <i>Шадюк О.І., Мусійчук Т.А.</i> Педагогічні умови духовно-морального виховання дітей дошкільного віку на заняттях з англійської мови .....            | 135 |
| <i>Ковалюк В.В., Танадинка М.Є.</i> Особливості використання музичних римів у процесі вивчення англійської мови дітьми дошкільного віку .....          | 137 |
| <i>Ясногурська Л.М., Гром'як Л.Т.</i> Іноземна мова з раннього дитинства: вимога часу чи необхідність ....                                             | 140 |
| <i>Денисюк Л.В., Ковлєва Д.В.</i> Прості способи покращити розмовну англійську і подолати мовний бар'єр .....                                          | 142 |
| <i>Трофімчук В.М., Корецька Т.С.</i> 8 порад, як вчити англійську мову за допомогою музики .....                                                       | 144 |
| <i>Трофімчук В.М., Почтарук Ю.О.</i> Значення вивчення англійської мови дітьми дошкільного віку .....                                                  | 147 |
| <i>Лук'яник Л.В., Конончук Ю.О.</i> Система роботи над засвоєнням учнями початкових класів граматичного поняття «Прикметник» .....                     | 150 |
| <i>Лук'яник Л.В., Мись К.Ю.</i> Вивчення частин мови в початковій школі на засадах компетентнісного підходу .....                                      | 152 |
| <i>Михальчук Н.О., Івашкевич Е.Е.</i> Art translation and the category of expressiveness in this estetic paradigm .....                                | 154 |
| <i>Івашкевич Е.З., Яцюрник А.О.</i> Cognitive psychology and the concept of social intelligence .....                                                  | 158 |
| <i>Сіранчук Н.М., Скопа Н.М.</i> Формування географічної компетентності учнів під час вивчення курсу «природознавство» в учнів початкових класів ..... | 164 |
| <b>ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ</b> .....                                                                                                                     | 167 |
| <b>ЗМІСТ</b> .....                                                                                                                                     | 169 |

Наукове видання

# **АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН**

Збірник наукових праць

*Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету*

Заснований у 2009 р.

Відповідальний редактор збірника Петрівський Я.Б.  
Відповідальний за підготовку збірника до видання Мороз Л.В.  
Технічний редактор Ковалюк В.В.  
Комп'ютерна верстка Ковалюк В.В., Краля І.В, Ясногурська Л.М.

Підписано до друку 27.11.2018 р.  
Формат 60х84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.  
Ум. друк. арк. 24,02. Обл. вид. арк. 17,39 Замовлення №      Наклад 120.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Пластова, 31  
Рівненський державний гуманітарний університет.

---

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі  
Рівненського державного гуманітарного університету  
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

А – 43 Актуальні проблеми філології та методики викладання гуманітарних дисциплін: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. — Рівне: РДГУ, 2018. — 172 с.

ISBN 966 — 7281 — 09 — 03.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем викладання іноземної мови, філології, теоретико-методологічних, культурологічних, літературознавчих, мовознавчих проблем спілкування.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 81'243  
ББК 81.2